

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMJENO:	19. VII	20. 14	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/14-109		
VEZA:			
EPA:			
SKRACENICA:	PRILOG:		

Демократски фронт
Клуб посланика
Подгорица, 19. 07. 2014. године

СКУПШТИНА ЦРНЕ ГОРЕ

На основу чл. 187. Пословника Скупштине Црне Горе,

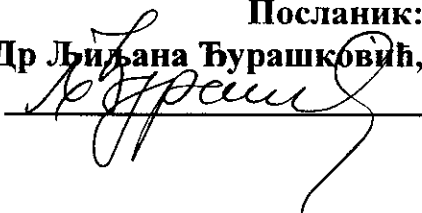
МИНИСТАРСТВУ ЗДРАВЉА

постављам следеће

ПОСЛАНИЧКО ПИТАЊЕ:

1. Да ли је Министарство здравља констатовало све присутнију појаву такозваних „селективних“ абортуса и да ли има намјеру да с тим у вези предузме неке мјере и које?

Постављено питање ћу образложити на сједници Скупштине посвећеној посланичким питањима, а одговор тражим и у писаној форми.

Посланик:
Др Љиљана Ђурашковић,

Crna Gora

Ministarstvo zdravlja

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO:	CH-VII 20. 14. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/14-109/2
VEZA:	
EPA:	
SKRAĆENICA:	PRILOG:

Broj: 51-264/2014

Podgorica, 23.07.2014. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

- n/r generalnog sekretara mr Damira Davidovića -

PODGORICA

Predmet: Odgovor na poslaničko pitanje poslanice dr Ljiljane Đurašković

Dr Ljiljana Đurašković, poslanica u Skupštini Crne Gore, postavila je pitanje koje glasi: da li je Ministarstvo zdravlja konstatovalo sve prisutniju pojavu takozvanih »selektivnih« abortusa i da li ima namjeru da s tim u vezi preduzme neke mjere i koje?

U vezi sa postavljenim pitanjem daje se

ODGOVOR

Brojna istraživanja dinamike stanovništva ukazuju na postojanje disbalansa među polovima u populaciji novorođenčadi u pojedinim sredinama, sa predominacijom muškog pola. Kulturološko-socijalni faktori, prvenstveno iskazani u predominantnoj želji roditelja da dobiju muškog potomka, u kombinaciji sa zloupotrebom savremenih dostignuća u medicini i medicinskoj genetici i prenatalnom selekcijom pola, dovode u nekim sredinama do izmijenjenog odnosa među polovima na rođenju i pojave neravnoteže, u korist muške populacije. Ovakva pojava ima dalekosežne posljedice, a prevashodno predstavlja narušavanje osnovnih ljudskih prava prema ženama, sa socijalnom, kulturnom, ekonomskom i političkom diskriminacijom. Smatra se da svaka izmjena odnosa među polovima iznad 106 muških na 100 ženskih novorođenčadi ne predstavlja prirodnu pojavu i snažno implicira na poremećaj ravnoteže među polovima, uzrokovan zloupotrebom prenatalnih dijagnostičkih metoda u svrhe selekcije željenog pola, koji je gotovo po pravilu muški.

Na osnovu analize zvanične statistike o stanovništvu u Crnoj Gori (MONSTAT-ovi godišnji statistički izvještaji o stanovništvu u Crnoj Gori) uviđaju se parametri koji karakterišu populaciju novorođenčadi u Crnoj Gori. Trend

rađanja u Crnoj Gori karakteriše progresivno smanjenje u toku poslednjih dekada, sa 10636 živorođenih u 1980. na 7215 živorođenih novorođenčadi u 2011. godini. U istom periodu, dojenački mortalitet je opao sa 23 promila na 4,4 promila. Posmatrajući odnos među polovima u populaciji živorođenih, uočava se progresivno povećanje muške novorođenčadi od 105 muška na 100 ženskih u 1980. na 109 muških na 100 ženskih u 2012. godini. Prosječan odnos među polovima za poslednju dekadu (2003 – 2012. godina) iznosi: 109 muških na 100 ženskih novorođenčadi.

U poslednih nekoliko godina Crna Gora je donijela set zakona iz oblasti primjene biomedicinskih dostignuća kojima se definiše i jasan prohibitorni odnos države prema odabiru pola prije začeća i rođenja. Svi ti zakoni zasnovani su na preporukama sadržanim u Konvenciji o ljudskim pravima i biomedicini Savjeta Evrope i Dodatnom protokolu Konvenciji o ljudskim pravima i biomedicini, u pogledu genetskog testiranja u zdravstvene svrhe, koje je Crna Gora ratifikovala.

Tako se Zakonom o uslovima i postupku za prekid trudnoće iz 2009. godine, zabranjuje prekid trudnoće sa motivom odabira pola, a takođe zabranjuje i upotreba genetskih testova u ranoj trudnoći (do 10. nedjelje trudnoće), radi određivanja pola, osim iz medicinskih razloga koje je indikovao isključivo klinički genetičar (član 18), sa propisanim kaznenim oderdbama.

Zakon o liječenju neplodnosti asistiranim reproduktivnim tehnologijama, takođe iz 2009. god. ne dozvoljava oplodnju slektovanom sjemenom ćelijom, niti prijeimplantaciona genetska ispitivanja embriona, osim u slučaju postojanja medicinske indikacije, odnosno kada se na taj način sprječava teška nasledna bolest povezana sa polom (član 37).

Zakon o zaštiti genetičkih podataka, iz 2010. god. u potpunosti i sveobuhvatno uređuje postupke genetičkih ispitivanja i rukovanja genetičkim podacima, uz imperativ obezbjeđivanja genetičkog informisanja i savjetovanja i prije i nakon sprovedenih genetičkih testiranja. Ovim zakonom zabranjuje se svaka vrsta diskriminacije i jasno se određuje svrha i ciljevi dijagnostičkog i prediktivnog genetičkog testiranja u medicinske svrhe (članovi 4 i 7). Kod primjene prenatalnih genetičkih ispitivanja ne dozvoljava saopštavanje pola embriona i fetusa budućim roditeljima prije isteka 12 nedjelje trudnoće, osim u slučaju kada se genetičkom ispitivanju pristupilo radi utvrđivanja pola djeteta, u skladu sa medicinskim indikacijama koje je postavio ljekar, klinički genetičar (član 21).

Dijagnostička genetička ispitivanja, uključujući i prediktivna, prenatalna ispitivanja i procjenu rizika za rađanje djeteta sa nasljednim opteređenjem, sprovode se u Crnoj Gori u okviru Centra za medicinsku genetiku i imunologiju, Kliničkog centra Crne Gore.

U Centru se nikad nijesu sprovodila genetička ispitivanja koja nemaju medicinske indikacije, a naročito nikad ispitivanja u svrhu određivanja pola «per se», odnosno sa ciljem selekcije fetusa neželjenog pola.

Dakle, pored dobrog zakonskog okvira, koji sa više aspekata štiti osnovna ljudska prava i zabranjuje prenatalnu selekciju pola i pored centralizovane službe za medicinsku genetiku u okviru javnog zdravstvenog sistema, statistički podaci ipak ukazuju na poremećenu ravnotežu među polovima u populaciji novorođene djece, u smislu značajnije predominacije muškog pola.

Ministarstvo je u saradnji sa Centrom za medicinsku genetiku i imunološka ispitivanja pripremio plan kontinuiranih aktivnosti sa ciljem ispravljanja ovog društvenog fenomena u našoj državi. Pomenuću samo neke od aktivnosti koje se realizuju, uključujući pojačanu kontrolu.

U cilju ustanovljavanja aktuelnog statusa kvaliteta medicinskih usluga u domenu dijagnostičkog genetičkog ispitivanja u svim zdravstvenim ustanovama, upućen je Upitnik za obezbjeđivanje podataka o genetičkim ispitivanjima za ustanove, kako bi se izvršila analiza i formirao registar ustanova koje vrše genetička ispitivanja, sa popisom vrste genetičkih ispitivanja i postojećih uslova za genetička ispitivanj (kadar, prostor i oprema).

Izrađuju se preporuke zdravstvenim ustanovama u cilju obezbjeđivanja zagarantovanog kvaliteta zdravstvene usluge dijagnostičkog genetičkog ispitivanja u skladu sa zakonom i koje će realizovati u određenom vremenskom okviru. Uspostavlja se kontinuirani sistem izvještavanja zdravstvenih ustanova i formiraju se sva stručna tijela koja, u skladu sa zakonom, pružaju podršku Ministarstvu i zdravstvenim ustanovama u ovoj oblasti. Planom je predviđeno i organizovanje edukativnih skupova za zdravstvene radnike, sa osvrtnom na indikacije za genetička ispitivanja i bioetičke i zakonske okvire, organizovanje multisektorskih kampanja, u saradnji sa UN organizacijama u Crnoj Gori, civilnim sektorim i medijima, kako bi se podigla senzitivnost opšte javnosti prema prenatalnom odabiru pola, kao i druge aktivnosti zbog dalekosežnosti posledica na ukupni socijalni, kulturni ekonomski i društveni milje.

MINISTAR,
Prof. dr. Miodrag Radunović